

Advocaten gebruiken klachtenregelingen niet

De roep om rechters die hun vak niet verstaan daarop te kunnen aanspreken klinkt in de pers harder dan ooit. Wat zijn eigenlijk de mogelijkheden om op te treden tegen onkundige of partijdige leden van de rechterlijke macht? Uit de praktijk blijkt dat van de bestaande klachtenregelingen weinig gebruik wordt gemaakt.

.....
Anna Italianer
journalist
.....

Klachtenregeling bij bestuur rechtbank

Art. 26 Wet op de Rechterlijke Organisatie maakt het mogelijk een klacht in te dienen over onder andere het handelen van rechters en raadsheren. De klacht moet worden voorgelegd aan het bestuur van het betreffende rechtscollege. Deze klachtenregeling is nadrukkelijk niet bedoeld om te klagen over de inhoud van een uitspraak, de aanhouding van een zaak of een beslissing over de orde op de zitting. Wanneer de klacht niet informeel kan worden afgehandeld kan het bestuur besluiten een klachtadviescommissie te benoemen. De klager wordt in de gelegenheid gesteld zijn klacht mondeling toe te lichten en de gene over wie geklaagd wordt krijgt het recht van hoor en wederhoor. Binnen zes tot tien weken vanaf de ontvangst van de klacht heeft de klager een besluit van het bestuur van het betreffende gerecht ontvangen.

Ombudsregeling

Naast bovenstaande regeling is het ook mogelijk klachten over gedragingen van rechters en raadsheren door middel van een verzoekschrift voor te leggen aan de procureur-generaal van de Hoge Raad. Deze klachtbehandeling vindt plaats op grond van de art. 14a tot en met 14^c (oud) Wet RO. Deze vervallen bepalingen zijn nog van toepassing op grond van het overgangsrecht van de wetgeving betreffende de modernisatie van de rechterlijke organisatie. Deze regeling wordt ook wel ombudsregeling genoemd. De P-G neemt de klacht alleen in behandeling wanneer eerst de klachtprocedure bij het betreffende gerecht is doorlopen. Verder mag tussen de gebeurtenis die aanleiding heeft gegeven tot de klacht en het indienen van de klacht niet meer dan een jaar zijn verstreken. De P-G toetst vervolgens uitsluitend of het bestuur van het betreffende gerecht de klacht zorgvuldig heeft behandeld. Mocht de P-G van oordeel zijn dat dit niet het geval is geweest, dan dient hij een verordening in bij de Hoge Raad, die zich vervolgens uitspreekt over de gegrondheid van de klacht.

Wraking

Mocht er een reden zijn aan te nemen dat een rechter een zaak niet onpartijdig kan beoordelen, dan kan er een wrakingsprocedure worden gestart (art. 36-41 Rechtsvordering, 512-518 Strafvordering en 8:15-8:20 Algemene Wet Bestuursrecht). Een wrakingsverzoek kan zowel mondeling (tijdens de zitting) of schriftelijk (voor of na de zitting) worden ingediend. Berust de betreffende rechter in de wraking, dan wordt hij vervangen en kan de zitting doorgaan. Zo niet, dan beoordeelt de president van de rechtbank of het verzoek op de juiste argumenten berust en kan worden behandeld door de wrakingskamer. Tijdens de zitting van de wrakingskamer kunnen de betrokkenen hun standpunten nader toelichten. De wrakingskamer doet uiterlijk binnen twee weken na behandeling van de zaak uitspraak.

Sancties

Wanneer een klacht over een rechter gegrond wordt geacht, dan zijn er twee sancties: de betreffende rechter of raadshereer krijgt een schriftelijke waarschuwing en in extreme gevallen wordt hij

voor ontslag voorgedragen bij de Hoge Raad. Dit laatste is, voor zover bekend, nog nooit voorgekomen.

Geen klachtenregen

Mochten er al veel frustraties zijn bij advocaten en rechtzoekenden over het optreden van de rechterlijke macht, dan komen deze gevoelens in ieder geval niet tot uiting in het aantal ingediende klachten.

Uit de jaarverslagen van de Raad voor Rechtspraak blijkt dat er in 2006 in totaal 795 klachten bij het bestuur van de rechtbank en de gerechtshoven werden ingediend, waarvan er 161 gegrond werden verklaard. Er werd in 2006 acht procent minder geklaagd dan in 2005. Het jaar 2007 kent een lichte stijging ten opzichte van het vorige jaar, maar bepaald geen klachtenregen: 818 klachten, waarvan er 139 gegrond werden verklaard. In verhouding tot het aantal zaken dat jaarlijks wordt afgehandeld (ruim 1,7 miljoen) wordt van de bovenstaande klachtmogelijkheden slechts spaarzaam gebruik gemaakt. Bovendien hebben deze cijfers niet alleen betrekking op het optreden van de rechter of raadsheer maar ook op de tijdsduur van de zaak, administratieve fouten en rechterlijke beslissingen.

Het aantal klachten dat bij de P-G van de Hoge Raad werd ingediend is eveneens aan de lage kant en kent een dalend verloop: in 2005 kwamen er nog 52 klachten bij de P-G terecht, in 2006 bedroeg het aantal 47 en in 2007 nog slechts 39. De meeste klachten, zo, zo blijkt uit het jaarverslag 2005/2006 van de Hoge Raad, waren van procedurele aard, variërend van beslissingen over de spreektijd van partijen tot een rechter zonder toga in de gang van het gerechtsgebouw. Voor zover bekend hebben deze

klachten geen van allen geleid tot het instellen van een vordering bij de Hoge Raad.

Hoeveel wrakingsverzoeken landelijk zijn ingediend, is niet bekend. Uit de landelijke analyse *Kengetallen 2007* van de Raad voor Rechtspraak blijkt dat er in 2007 in totaal 16 gegronde wrakings hebben plaats gevonden bij de rechtbanken en 1 bij de gerechtshoven. Het jaar 2006 kent vergelijkbare cijfers.

Informeel circuit

Kunnen advocaten klachten over gedragingen van rechters en raadsheren ook informeel, door tussenkomst van de lokale deken, afhandelen? Desgevraagd meldden de dekens van Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Assen dat zij serieuze klachten over het optreden of de werkwijze van rechters voorleggen aan de president van de rechtbank. Dit gebeurt in goed overleg, hetgeen niet betekent, zo benadrukt een deken, dat de klacht onder het tapijt wordt weggemoffeld. Sommige klachten hebben ertoe geleid dat er interne maatregelen zijn getroffen. Volgens de dekens worden de klachten, in de meeste gevallen, naar tevredenheid afgehandeld.

Onheuse bejegening of ordemaatregel

Rechters vertonen weinig klachtwaardig gedrag, zo blijkt in ieder geval uit de cijfers. Maar betekent dit ook dat de meeste advocaten tevreden zijn over de werkwijze van rechters en de manier waarop zij in de rechtszaal worden bejegend? Of is de manier waarop geklaagd kan worden niet effectief?

Het feit dat men zich niet kan beklagen over een ordemaatregel kan ook een oorzaak zijn van de lage klachtcij-

fers. Wanneer een advocaat nauwelijks spreektijd krijgt tijdens de zitting is dit een beslissing van orde van de rechter en als zodanig niet klachtwaardig. Maar stel nu dat eenzelfde rechter keer op keer advocaten of getuigen niet of nauwelijks aan het woord laat of niet laat uitspreken. Is dit dan een onheuse bejegening (wel klachtwaardig) of nog steeds een beslissing over de orde op de zitting? Waar ligt de grens? Dit grijze gebied in de huidige klachtregeling kan ook een reden zijn voor het lage aantal ingediende klachten.

Veld van mogelijkheden

Enkele jaren geleden had de regering het voornemen de Nationale Ombudsman in plaats van de Hoge Raad bevoegd te maken om klachten over rechters te behandelen. Wellicht zou deze mogelijkheid het aantal klachten doen toenemen. Het is immers makkelijker te klagen bij een instantie die je vervolgens niet in de rechtzaal aantreft. Dit voornemen is echter van de baan. Na advies van de Raad van State is besloten de bestaande regeling te handhaven.

Dit betekent nog niet dat alle initiatieven te sleutelen aan de klachtenregeling in de kiem zijn gesmoord. De Raad voor Rechtspraak onderzoekt de mogelijkheid rechters te berispen of op non actief te stellen. Tussen de twee bestaande sancties naar aanleiding van een ingediende klacht: een schriftelijke waarschuwing en ontslag (nog nooit voorgekomen) ligt immers nog een veld van mogelijkheden. Mochten deze sancties daadwerkelijk worden ingevoerd dan kunnen falende rechters misschien niet vaker, maar wel effectiever bestraft worden.

Oproep

Ervaringen met 'falende rechters'

Wat doen advocaten als zij een 'falende rechter' treffen? Iemand met gebrekkige kennis, iemand die partijen of advocaten steeds weer onheus bejengt. Iemand die... u zegt het maar. Er zijn formele mogelijkheden om te klagen (zie hieronder) – maken advocaten daar voldoende

gebruik van? Misschien klaagt een advocaat liever helemaal niet nu hij het binnenkort weer met die rechter zal moeten doen.

De redactie zoekt advocaten die willen vertellen over hun klachten, en zal over de inventarisatie indien gewenst geanonimiseerd publiceren. We stellen uw reacties in welke vorm dan ook op prijs, bij de advocaat-redactieleden of bij de eindredactie.

Zie voor adressen het colofon voorin dit nummer.¹

1 En zie 'Rechter schrijft terug', verderop in dit nummer, over de reactie van rechter Van der Does op een wel heel scherp geformuleerde klacht van een advocaat.

'falende rechters'

reacties

Geen effectief regime voor correctie falende rechters

Jan van de Ven, advocaat te Amsterdam

Lees ik het interview met Bruinsma goed (*Advocatenblad* 2008-14, p.603-604), dan moeten we, in plaats van het onderwerp 'falende rechters' op de agenda te plaatsen, eigenlijk meer begrip hebben voor rechters die in moeilijke omstandigheden hun werk moeten doen. Het zijn kennelijk niet zozeer rechters die falen, als wel bestaat er een probleem met advocaten die over te veel specialistische kennis beschikken, en wijten advocaten de schuld voor langdurige procedures zijns inziens ten onrechte aan de rechterlijke macht. Als er al sprake zou zijn van terechte klachten over de rechter dan wordt dit door Bruinsma gereduceerd tot slechts incidenten binnen een één procents categorie van alle strafzaken zodat het uiteindelijke percentage 'falende rechters' over de hele linie beschouwd kennelijk afgerond op nul procent berekend moet worden.

Bruinsma echter dat hij in wezen geen enkel zicht heeft op al dan niet 'falende rechters' in 99% van de reguliere strafzaken (daar weet hij zich immers niets bij voor te stellen) en evenmin met betrekking tot civiele procedures. Misschien moet Bruinsma dat als wetenschapper dan toch maar eerst eens gaan onderzoeken alvorens klachten over falende rechters af te doen als een product van de tijdsgesest, en daarmee de hele kwestie in wezen te bagatelliseren.

Bruinsma gaat mijns inziens uit van een nogal beperkte opvatting ten aanzien van 'falende rechters': hij lijkt dat enkel te willen definiëren als een

rechters onjuist vonnis. Onbeschofte en eenzijdige bejegening van advocaten en rechtzoekenden, miskenning van het recht en prutsvonnissen die in hoger beroep zonder veel omhaal van woorden worden vernietigd, mogen mijns inziens evenzeer tot de conclusie leiden dat sprake is van 'falende rechters'.

Zo mocht ik een kantonrechter meemaken in Den Haag die ter comparitie volstrekt niet geïnteresseerd was in de argumenten die ik namens mijn cliënt naar voren bracht. Op onevenwichtige en eenzijdige wijze legde de kantonrechter ter comparitie mijn cliënt het vuur aan de schenen terwijl hij voor de wederpartij geen enkele kritische vraag in petto had. Bij vonnis werd – zonder dat de wederpartij zelfs maar om een proceskosten veroordeling had gevraagd en zonder dat er in de hele procedure ook maar een woord aan was gewijd – het vijfvoudige van het normale bedrag aan verletkosten opgelegd ten laste van mijn cliënt. Kennelijk wilde de kantonrechter mijn cliënt een lesje leren. In hoger beroep maakte de appelrechter korte metten met het oordeel van de kantonrechter.

Ook mocht ik meemaken hoe een kantonrechter in Den Bosch een vonnis wees waarin zij de stellingen van de ene partij negeerde en ook nog eens blijk gaf van een wel zeer gebrekkige kennis van het recht door in haar vonnis op te schrijven dat verzuim enkel en alleen na schriftelijke ingebrekestelling kan intreden. Ook dat vonnis werd in hoger beroep zonder veel omhaal van woorden vernietigd door het hof. Materieel gezien toch nog gerechtvaardigd dus, maar er was mijns inziens ook sprake van een persoonlijk falen van de betreffende kantonrechters.

Het voorlopig dieptepunt beleefde ik eerder dit jaar bij een kantonrechter in den lande. Tijdens de mondelinge behandeling van een verzoek tot voorlopig getuigenverhoor kon de kantonrechter alvast meedelen dat hij niet inzag hoe

de vordering die mijn cliënt aan het voorbereiden was in een bodemprocedure toegewezen zou kunnen worden, de kantonrechter verklaarde dat hij van mening was dat mijn cliënt boter op zijn hoofd had en maar bij iemand anders om schadevergoeding had moeten vragen. De kantonrechter behoefde helemaal geen uitleg over de nuances van de zaak om tot zijn oordeel te komen, hij wist al hoe het zat op basis van de summier informatie in het verzoekschrift. Vol zelfvertrouwen en uiterst assertief was zijn bejegening van mijn cliënt en mij ter zitting. Als klap op de vuurpijl – nadat de zitting was gesloten en iedereen bezig was om de koffers in te pakken – deelde de kantonrechter mij nog mee dat hij niet zou toestaan dat over een door hem nader gespecificeerd onderwerp vragen zouden worden gesteld aan de getuigen tijdens het op handen zijnde voorlopige verhoor. Deze kantonrechter heeft inmiddels berust in het nadien door mij ingediende verzoek tot wraking zodat het tot een inhoudelijke behandeling daarvan niet is gekomen. Vier maanden later vroeg ik de president van de rechtbank of nog enige actie was ondernomen: de kantonrechter was vervangen door een andere en verder was er niets gebeurd, want de kantonrechter had te kennen gegeven dat hij zich niet herkende in de voorstelling van zaken zoals die door mij was gegeven.

Ik ben, mede ten gevolge van de reactie van deze president, zeer sceptisch over de klachtregeling die de rechtbanken hebben. Mijns inziens is het in wezen een fopspeen om 'cliënten' van de rechterlijke macht stoom te laten afblazen. Een klacht moet worden ingediend bij de president van de lokale rechtbank, een naaste collega die de beklagde rechter niet zelden ook tijdens de lunch en overleg zal treffen. En deze president moet zijn naaste collega vervolgens kritisch beoordelen en zondig de maat nemen? Daarentegen kan het tuchtrecht van beroepsgroepen als medici, account-

tants, psychologen, notarissen en advocaten, serieuze consequenties hebben, en er wordt in voorzien door beroepsgenoten die op zekere afstand staan van de beklagde.

Ik meen dat er op dit moment in wezen geen effectief regime bestaat om 'falende rechters' te corrigeren. Het is hoognodig dat klachtwaardig optreden van rechters deugdelijk wordt geregistreerd, een zinnige taak voor de advocatuur. De rechtstaat is te belangrijk om falende rechters ongehinderd hun gang te laten gaan.

'Het ligt aan de advocaten'

J.J.M. van Driel, advocaat te Amstelveen

Als civiele zalen lang duren ligt dat eerder aan advocaten dan aan rechters, maar rechters worden er op aangekeken. Dit is een citaat uit het interview met de heer Freek Bruinsma (*Advocatenblad* 2008-14, p.603-604), een letterlijke weergave van hetgeen de hooggeleerde heeft gezegd. Hij zegt dit volgend op een korte uitleg over kennelijk in de Amerikaanse procespraktijk voorkomende verdragingsstactieken. Maar omdat hij verder niet nuanceert, moet deze uitspraak, ook gegeven de aanleiding van het interview, wel slaan op de Nederlandse praktijk.

De vraag dringt zich op van welke datum de kennis van de heer Bruinsma dateert: in de civiele praktijk wordt al weer jaren gewerkt met proces/rolreglementen. Die voorzien in strakke termijnen voor proceshandelingen, met name voor het indienen van processtukken. De doorloopsnelheid loopt echter aanzienlijk terug als de rechter aan het woord moet komen in rolzaken bij de sectoren civiel van de rechtbanken en hoven. Uit de zaken die schrijver dezes

in het nabije verleden heeft afgerond en zaken die voor uitspraak staan, komt het beeld naar voren van lang wachten op uitspraken. Uitspraken worden vaak meermalen (vier of vijf keer is geen uitzondering) aangehouden met aanhoudingstermijnen van vier of zes weken.

Voor de zaken die wel snel worden afgehandeld hebben de strakke termijnen voor de advocatuur een duidelijke zin, maar als een uitspraak lang op zich laat wachten, zal menig cliënt zich afvragen waarom hij zo snel dat concept van het betreffende processtuk diende door te worstelen of zijn informatie diende aan te leveren.

Een van de redenen van die vele aanhoudingen zal ongetwijfeld de werkdruk bij de rechterlijke macht zijn. Daar moeten we als advocaat begrip voor hebben. Een brief aan de sectorvoorzitter leidt in bepaalde gevallen kort daarna tot de ontvangst van een uitspraak. Daaruit valt af te leiden dat er bij de rechterlijke macht begrip bestaat voor dit probleem.

We zullen ermee moeten leven. Maar de uitspraak van de hooggeleerde Bruinsma mag niet onweersproken blijven, al was het alleen maar om te voorkomen dat er in 'Den Haag' iemand opstaat om ook op dit onderwerp met het vingertje naar onze beroepsgroep te wijzen.

88e jaargang –
24 oktober 2008 – nr. 15
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen

Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: **linus.hesselink@reedbusiness.nl**, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. *Informatie:* Linus Hesselink, 070-4415226.

Opleidingspunten verdienen

Het schrijven van 500 woorden 'recht literatuur' levert 1 opleidingspunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Uitgever

mr. Robert Sanders

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie

Charlotte Helmer

Orderredacteur

Tatiana Scheltema

Art-direction

PatK, Patrick Keeler

Vormgeving

Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl
Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euonet.nl
Advertentierieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 16: 31 oktober 2008
afl. 17: 21 november 2008

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen

€ 202 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice

Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: 0314-349048
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements-)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

Nederlandse
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap